

Tiistai 20. lokakuuta 2020

P9_TA(2020)0277

Tekoälyteknologian kehittämiseen liittyvät teollis- ja tekijänoikeudet**Euroopan parlamentin päätöslauselma 20. lokakuuta 2020 tekoälyteknologian kehittämiseen liittyvistä teollis- ja tekijänoikeuksista (2020/2015(INI))**

(2021/C 404/06)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja erityisesti sen 4, 16, 26, 114 ja 118 artiklan,
- ottaa huomioon kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen,
- ottaa huomioon 13. huhtikuuta 2016 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen paremmasta lainsäädännöstä ⁽¹⁾ ja komission paremman sääntelyn suuntaviivat (COM(2015)0215),
- ottaa huomioon Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) tekijänoikeussopimuksen, WIPO:n esitys- ja äänitesopimuksen ja 29. toukokuuta 2020 päivätyn tarkistetun keskusteluasiakirjan teollis- ja tekijänoikeuspolitiikasta ja tekoälystä,
- ottaa huomioon tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla ja direktiivien 96/9/EY ja 2001/29/EY muuttamisesta 17. huhtikuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/790 ⁽²⁾,
- ottaa huomioon tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11. maaliskuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/9/EY ⁽³⁾,
- ottaa huomioon tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 23. huhtikuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/24/EY ⁽⁴⁾,
- ottaa huomioon julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta 8. kesäkuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/943 ⁽⁵⁾,
- ottaa huomioon avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä 20. kesäkuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1024 ⁽⁶⁾,
- ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27. huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) ⁽⁷⁾,
- ottaa huomioon muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden kehiksestä Euroopan unionissa 14. marraskuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1807 ⁽⁸⁾,
- ottaa huomioon oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjää varten 20. kesäkuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1150 ⁽⁹⁾,
- ottaa huomioon 19. helmikuuta 2020 annetun komission asiakirjan ”Valkoinen kirja tekoälystä – Eurooppalainen lähestymistapa huippuosaamiseen ja luottamukseen” (COM(2020)0065),

⁽¹⁾ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.⁽²⁾ EUVL L 130, 17.5.2019, s. 92.⁽³⁾ EYVL L 77, 27.3.1996, s. 20.⁽⁴⁾ EUVL L 111, 5.5.2009, s. 16.⁽⁵⁾ EUVL L 157, 15.6.2016, s. 1.⁽⁶⁾ EUVL L 172, 26.6.2019, s. 56.⁽⁷⁾ EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1.⁽⁸⁾ EUVL L 303, 28.11.2018, s. 59.⁽⁹⁾ EUVL L 186, 11.7.2019, s. 57.

Tiistai 20. lokakuuta 2020

- ottaa huomioon komission perustaman tekoälyä käsittelevän korkean tason asiantuntijaryhmän työn,
  - ottaa huomioon komission tiedonannot Euroopan datastrategiasta (COM(2020)0066) ja Euroopan uudesta teollisuusstrategiasta (COM(2020)0102),
  - ottaa huomioon Euroopan patenttivirusossa suoritettavaa tutkintaa koskevat marraskuussa 2019 annetut ohjeet,
  - ottaa huomioon komission yhteisen tutkimuskeskuksen ja sen tekniikan tulevaisuudentutkimuksen laitoksen digitaalista taloutta koskevan työasiakirjan 2016/05 nimeltä ”An Economic Policy Perspective on Online Platforms”,
  - ottaa huomioon poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019–2024 – ”Kunnianhimoisempi unioni: Ohjelma Euroopalle”,
  - ottaa huomioon 16. helmikuuta 2017 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle robotiikkaa koskevista yksityisoikeudellisista säännöistä ⁽¹⁰⁾,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,
  - ottaa huomioon sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan, liikenne- ja matkailuvaiokunnan ja kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan lausunnot,
  - ottaa huomioon oikeudellisten asioiden valiokunnan mietinnön (A9-0176/2020),
- A. ottaa huomioon, että teollis- ja tekijänoikeuksia koskevalla unionin oikeudellisella kehyksellä pyritään edistämään innovointia ja luovuutta sekä tietämyksen ja tiedon saatavuutta;
- B. ottaa huomioon, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 118 artiklan mukaan unionin lainsäätäjän on säädettävä toimenpiteistä, joilla luodaan eurooppalainen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja yhdenmukaisen suojan varmistamiseksi kaikkialla unionissa; ottaa huomioon, että sisämarkkinat parantavat talouskasvun voimistumisen edellytyksiä unionin kansalaisten vaurauden takaamiseksi;
- C. katsoo, että tekoälyn ja vastaavien uusien teknologioiden viimeaikainen kehitys on osoitus merkittävästä teknisestä edistyksestä, joka tarjoaa mahdollisuuksia ja asettaa haasteita unionin kansalaisille, yrityksille, julkishallinnoille, luovan työn tekijöille ja puolustusosalalle;
- D. ottaa huomioon, että tekoälyteknologia voi vaikeuttaa teollis- ja tekijänoikeuksien ja niiden tekoälyn tuotoksiin soveltamisen jäljitettävyyttä, mikä estää oikeudenmukaisen korvauksen maksamisen niille luovaa työtä tehneille ihmisille, joiden alkuperäistä teosta käytetään tällaisessa teknologiassa;
- E. ottaa huomioon, että tavoitteen nostaa unioni maailmanlaajuiseen johtoasemaan tekoälyteknologian alalla on katettava toimet, joilla pyritään palauttamaan ja turvaamaan unionin digitaalinen ja teollinen suvereniteetti, varmistamaan sen kilpailukyky sekä edistämään ja suojelemaan innovointia, ja sen on edellytettävä unionin teollisuuspolitiikan rakenneuudistusta, jotta unioni voi olla tekoälyteknologian eturintamassa kulttuurista monimuotoisuutta kunnioittaen; ottaa huomioon, että unionin maailmanlaajuinen johtoasema tekoälyn alalla edellyttää digitaaliseen aikakauteen soveltuvaa tehokasta teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmää, jonka avulla innovoijat voivat tuoda markkinoille uusia tuotteita; katsoo, että vahvat suojoimet ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta unionin patenttijärjestelmää voidaan suojella väärinkäytöltä, joka vahingoittaa innovatiivisia tekoälyn kehittäjiä; ottaa huomioon, että tekoälyn suhteen täytyy noudattaa ihmiskeskeistä lähestymistapaa, jossa noudatetaan eettisiä periaatteita ja kunnioitetaan ihmisoikeuksia, jotta varmistetaan, että tekoälyteknologia säilyy jatkossakin välineenä, joka palvelee ihmisiä ja yhteistä etua;
- F. ottaa huomioon, että tekoälyteknologian sääntelyn on aiheellista tapahtua unionin tasolla, jotta vältetään sisämarkkinoiden pirstaloituminen sekä erot kansallisissa säännöksissä, määräyksissä ja suuntaviivoissa; ottaa huomioon, että tekoälyn alaa koskevaa täysin yhdenmukaistettua unionin sääntelykehystä voitaisiin tulevaisuudessa käyttää kansainvälisen sääntelyn viitekehyksenä; katsoo, että tekoälyjärjestelmiä koskevat uudet yhteiset säännöt olisi annettava asetuksen muodossa, jotta voidaan vahvistaa yhtäläiset standardit koko unionissa, ja että lainsäädännössä on otettava huomioon tulevaisuuden vaatimukset, jotta se voi pysyä tekoälyteknologian nopean kehityksen tahdissa, ja sitä on seurattava perusteellisten vaikutustenarviointien avulla; ottaa huomioon, että oikeusvarmuus tukee osaltaan teknistä

⁽¹⁰⁾ EUVL C 252, 18.7.2018, s. 239.

Tiistai 20. lokakuuta 2020

kehitystä ja että kansalaisten luottamus uuteen teknologiaan on olennaisen tärkeä alan kehittymisen kannalta, sillä se vahvistaa unionin kilpailuetua; katsoo, että tekoälyä koskevalla sääntelykehyksellä olisi siksi synnyttävä luottamusta tekoälyn turvallisuuteen ja luotettavuuteen ja siinä olisi pyrittävä löytämään tasapaino kansalaisten suojelun ja yrityksille tekoälyyn tehtäviin investointeihin tarjottavien kannustimien välillä;

- G. ottaa huomioon, että tekoäly ja siihen liittyvät teknologiat perustuvat laskentamalleihin ja algoritmeihin, joita pidetään eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyssä yleissopimuksessa tarkoitettuina matemaattisina menetelminä ja jotka eivät näin ollen sinänsä ole patentoitavissa; ottaa huomioon, että matemaattisia menetelmiä ja tietokoneohjelmia voidaan suojata patentein eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 52 artiklan 3 kohdan nojalla, kun niitä käytetään osana tekoälyjärjestelmää, joka saa aikaan ”teknistä lisävaikutusta”; katsoo, että tällaisen mahdollisen patenttisuojan vaikutukset olisi arvioitava perusteellisesti;
- H. ottaa huomioon, että tekoäly ja siihen liittyvät teknologiat perustuvat tietokoneohjelmien kehittämiseen ja suorittamiseen ja tietokoneohjelmiin sinänsä sovelletaan erityistä tekijänoikeussuojajärjestelmää, jonka mukaan ainoastaan tietokoneohjelman ilmaisumuotoa voidaan suojata, ei sen eri osiin sisältyviä ideoita, menetelmiä ja periaatteita;
- I. ottaa huomioon, että tekoälyyn liittyviä patenteja myönnetään yhä enemmän;
- J. ottaa huomioon, että tekoälyn ja siihen liittyvien teknologioiden kehitys herättää kysymyksiä innovaation itsensä suojaamisesta ja siitä, miten teollis- ja tekijänoikeuksia sovelletaan tekoälyn ja siihen liittyvien teknologioiden tuottamaan aineistoon, sisältöön tai dataan, joka voi olla luonteeltaan teollista tai taiteellista ja joka luo erilaisia kaupallisia mahdollisuuksia; ottaa huomioon, että tältä osin on tärkeää erottaa toisistaan ihmisen tekoälyn avulla tuottamat luomukset ja tekoälyn itsenäisesti tuottamat luomukset;
- K. ottaa huomioon, että tekoäly ja siihen liittyvät teknologiat ovat erittäin riippuvaisia jo olemassa olevasta sisällöstä ja suurista datamääristä; ottaa huomioon, että parantamalla tietyn datan ja tiettyjen tietokantojen, jotka eivät sisällä henkilötietoja, läpinäkyvää ja avointa saatavuutta unionissa etenkin pk-yritysten ja startup-yritysten kannalta sekä datan yhteentoimivuutta, jolla rajoitetaan lukkiutumisasiikutuksia, voidaan edistää merkittävästi eurooppalaisen tekoälyn kehittämistä ja tukea ratkaisevasti eurooppalaisten yritysten maailmanlaajuisesta kilpailukykyä; toteaa, että henkilötietojen keräämisessä on kunnioitettava perusoikeuksia ja noudatettava tietosuojasääntöjä ja se edellyttää tarpeisiin mukautettua hallinnointia erityisesti tiedonhallinnan ja tekoälyteknologian kehittämisessä ja käyttöönotossa käytettävän datan avoimuuden osalta tekoälyä hyödyntävän järjestelmän koko elinkaaren ajan;
1. panee merkille komission asiakirjan ”Valkoinen kirja tekoälystä – Eurooppalainen lähestymistapa huippuosaamiseen ja luottamukseen” ja Euroopan datastrategian; painottaa, että niissä esitetyillä lähestymistavoilla voidaan todennäköisesti edistää ihmiskeskeisen tekoälyn potentiaalın vapauttamista unionissa; panee kuitenkin merkille, että komissio ei ole käsitellyt teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamista tekoälyn ja siihen liittyvien teknologioiden kehittämisen yhteydessä näiden oikeuksien keskeisestä merkityksestä huolimatta; korostaa tarvetta luoda yhtenäinen eurooppalainen data-avaruus ja katsoo, että sen käytöllä on jatkossa tärkeä rooli unionin talouden innovoinnissa ja luovuudessa, joihin olisi kannustettava; korostaa, että unionilla olisi oltava keskeinen rooli tekoälyn kehittämistä, käyttöönottoa ja käyttöä koskevien peruseräkkeiden vahvistamisessa siten, ettei haitata sen edistymistä eikä estetä kilpailua;
  2. korostaa, että kehittämällä tekoälyä ja siihen liittyviä teknologioita liikenne- ja matkailualalla saadaan aikaan innovointia, tutkimusta, investointeja ja huomattavia taloudellisia, yhteiskunnallisia, ympäristöön liittyviä, yleisiä ja turvallisuuteen liittyviä hyötyjä ja tehdään näistä aloista houkuttelevampia uusille sukupolville sekä luodaan uusia työllistymismahdollisuuksia ja kestävämpiä liiketoimintamalleja, mutta tähdentää, että siitä ei saisi koitua haittaa tai vahinkoa ihmisille tai yhteiskunnalle;
  3. korostaa, että on tärkeää luoda tekoälyteknologian alaa varten toimiva ja täysin yhdenmukaistettu sääntelykehys; ehdottaa, että tällainen kehys annettaisiin asetuksen eikä direktiivin muodossa, jotta vältetään Euroopan digitaalisten sisämarkkinoiden pirstaloituminen ja edistetään innovointia;

Tiistai 20. lokakuuta 2020

4. kehottaa komissiota ottamaan huomioon korkean tason asiantuntijaryhmän laatimissa ohjeissa määritetyt seitsemän keskeistä vaatimusta, joita sen 8. huhtikuuta 2019 antaman tiedonannon⁽¹¹⁾ mukaan olisi hyvä soveltaa, ja panemaan ne asianmukaisesti täytäntöön kaikessa tekoälyä koskevassa lainsäädännössä;
5. painottaa, että tekoälyteknologian kehittäminen, käyttöönotto ja käyttö sekä globaalien datatalouden kasvu edellyttävät, että tarkastellaan merkittäviä teknisiä, sosiaalisia, taloudellisia, eettisiä ja juridisia kysymyksiä eri politiikanaloilla, myös teollis- ja tekijänoikeuksien alalla, ja niiden vaikutusta näihin politiikanaloihin; korostaa, että tekoälyteknologian potentiaalinen vapauttamiseksi on välttämätöntä poistaa tarpeettomat oikeudelliset esteet, jotta ei haitata unionin kehittyvän datatalouden kasvua tai innovointia; kehottaa tekemään vaikutustenarvioinnin teollis- ja tekijänoikeuksien suojelusta tekoälyteknologian kehittämisen yhteydessä;
6. korostaa teollis- ja tekijänoikeuksien tasapainoisen ja moniulotteisen suojelun keskeistä merkitystä tekoälyteknologian alalla ja painottaa samalla, että on tärkeää varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien suojelun korkea taso sekä luoda oikeusvarmuutta ja rakentaa luottamusta, joita tarvitaan, jotta voidaan kannustaa tekoälyteknologiaan tehtäviin investointeihin ja varmistaa sen pitkän aikavälin elinkelpoisuus ja käyttö kuluttajien keskuudessa; katsoo, että unionin on mahdollista tulla edelläkävijäksi tekoälyteknologian kehittämisen alalla ottamalla käyttöön toiminnallisen sääntelykehityksen, jota arvioidaan säännöllisesti teknisen kehityksen valossa, sekä toteuttamalla ennakoivia julkisia politiikkatoimia erityisesti koulutusohjelmien sekä tutkimuksen ja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön taloudellisen tuen alalla; muistuttaa, että on tarpeen varmistaa riittävä liikkumavara uusien teknologioiden, tuotteiden ja palvelujen kehittämiseksi; korostaa, että luovuutta ja innovointia edistävän ympäristön luominen kannustamalla luovan työn tekijöitä käyttämään tekoälyteknologiaa ei saa tapahtua luovaa työtä tehneiden ihmisten etujen eikä unionin eettisten periaatteiden kustannuksella;
7. katsoo myös, että unionissa on otettava huomioon tekoälyn eri ulottuvuudet sellaisten määritelmien avulla, jotka ovat teknologianeutraaleja ja riittävän joustavia, jotta ne kattaisivat myös tulevan teknisen kehityksen ja myöhemmät käyttötarkoitukset; katsoo tarpeelliseksi pohtia edelleen tekoälyn ja teollis- ja tekijänoikeuksien välistä vuorovaikutusta sekä teollis- ja tekijänoikeusvirastojen että käyttäjien näkökulmasta; katsoo, että tekoälysovellusten arviointi edellyttää haasteellisuutensa vuoksi joitakin avoimuusvaatimuksia ja uusien menetelmien kehittämistä, sillä esimerkiksi mukautuvat oppimisjärjestelmät saattavat kalibroituja uudelleen jokaisen syötteen jälkeen, mikä tekee tietyistä ennakkoilmoituksista tehottomia;
8. korostaa olevan tärkeää, että suoratoistopalvelut ovat avoimia ja vastuullisia algoritmien käytössä, jotta voidaan paremmin taata kulttuurisäilyksen ja luovan sisällön saatavuus eri muodoissa ja eri kielillä sekä eurooppalaisten teosten puolueeton saatavuus;
9. suosittaa, että asetetaan etusijalle tekoälyteknologian teollis- ja tekijänoikeuksiin kohdistuvien vaikutusten ala- ja tyyppikohtainen arviointi; katsoo, että tällaisessa lähestymistavassa olisi otettava huomioon esimerkiksi ihmisen toiminnan osuus, tekoälyn autonomisuus sekä käytetyn datan ja tekijänoikeuksilla suojatun aineiston roolin ja alkuperän merkitys ja muiden merkityksellisten osatekijöiden mahdollinen vaikutus; muistuttaa, että kaikissa lähestymistavoissa on saatettava tasapainoon tarve suojata sekä resurssien että vaivan muodossa tehtyjä investointeja ja tarve tarjota kannustimia luomiseen ja jakamiseen; katsoo, että tarvitaan perusteellisempaa tutkimusta tekoälyn algoritmiseen dataan liittyvän ihmisen panoksen arvioimiseksi; katsoo, että tekoälyn kaltaiset murrokselliset teknologiat tarjoavat sekä pienille että suurille yrityksille mahdollisuuden kehittää markkinajohtajatuotteita; katsoo, että kaikilla yrityksillä olisi oltava yhtä tehokas ja vaikuttava teollis- ja tekijänoikeuksien suoja; kehottaakin komissiota ja jäsenvaltioita tarjoamaan startup- ja pk-yrityksille tukea sisämarkkinaohjelman ja digitaali-innovointikeskittymien kautta niiden tuotteiden suojaamiseksi;
10. esittää, että tässä arvioinnissa keskitytään erityisesti tekoälyn ja siihen liittyvien teknologioiden vaikutukseen ja seurauksiin nykyisessä patenttioikeuksia, tavaramerkki- ja mallisuoja sekä teollis- ja tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia koskevassa järjestelmässä, muun muassa tietokantojen ja tietokoneohjelmien oikeudellisen suojan sovellettavuuteen ja julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamiseen laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta; panee merkille tekoälyteknologian potentiaalinen parantaa teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanon valvontaa huolimatta ihmisen suorittaman todentamisen ja tarkastuksen tarpeesta etenkin oikeudellisten seuraamusten ollessa kyseessä; korostaa lisäksi tarvetta arvioida, pitäisikö sopimusoikeutta päivittää, jotta kuluttajia voidaan suojella

⁽¹¹⁾ ”Luottamuksen rakentaminen ihmiskeskiseen tekoälyyn” (COM(2019)0168).

Tiistai 20. lokakuuta 2020

parhaalla mahdollisella tavalla, ja täytyykö kilpailusääntöjä mukauttaa, jotta voidaan puuttua markkinoiden toimintapuitteisiin ja digitaaliloudessa ilmeneviin väärinkäytöksiin, tarvetta saadaan aikaan kattavampi oikeudellinen kehys niille talouden aloille, joilla tekoälyllä on merkitystä, jolloin eurooppalaiset yritykset ja asiaankuuluvat sidosryhmät voisivat laajentaa toimintaansa, sekä tarvetta luoda oikeusvarmuutta; korostaa, että teollis- ja tekijänoikeuksien suojeleminen on aina sovittava yhteen muiden perusoikeuksien ja -vapauksien kanssa;

11. huomauttaa, että matemaattiset menetelmät eivät sinänsä ole patentoitavissa, paitsi jos niitä käytetään johonkin tekniseen tarkoitukseen teknisten keksintöjen yhteydessä, jotka puolestaan ovat patentoitavissa vain, jos keksintöihin sovellettavat kriteerit täyttyvät; huomauttaa myös, että jos keksintö koskee joko menetelmää, jossa käytetään teknisiä välineitä, tai se koskee teknistä laitetta, sen tarkoituksen katsotaan kokonaisuutena tarkasteltuna olevan tosiasiasa luonteeltaan tekninen ja siten patentoitavissa; korostaa tässä yhteydessä patenttisuojaa koskevan kehityksen roolia kannustettaessa tekoälyä koskeviin keksintöihin ja edistettäessä niiden levittämistä sekä tarvetta luoda mahdollisuuksia eurooppalaisille yrityksille, myös startup-yrityksille, jotta ne voivat edistää tekoälyn kehittämistä ja käyttöönottoa Euroopassa; huomauttaa, että essentiaalipatentti on keskeisessä asemassa kehitettäessä ja levitettäessä uutta tekoälyä ja siihen liittyviä teknologioita ja varmistettaessa yhteentoimivuus; kehottaa komissiota tukemaan teollisuusstandardien kehittämistä ja kannustamaan viralliseen standardointiin;

12. toteaa, että patenttisuojaa voidaan myöntää sillä edellytyksellä, että keksintö on uusi, se ei ole ilmeinen ja se on keksinnöllinen; toteaa lisäksi, että patenttioikeuden mukaan on esitettävä kattava kuvaus käytettävästä teknologiasta, mikä voi olla haasteellista tietyillä tekoälyteknologian aloilla päättelyjen monimutkaisuuden vuoksi; painottaa myös takaisinmallinnukseen liittyviä oikeudellisia haasteita, sillä se muodostaa poikkeuksen tietokoneohjelmien tekijänoikeussuojaan ja liikesalaisuuksien suojaan, jotka puolestaan ovat olennaisen tärkeitä innovoinnin ja tutkimuksen kannalta ja jotka olisi otettava asianmukaisesti huomioon tekoälyteknologian kehittämisen yhteydessä; kehottaa komissiota arvioimaan mahdollisuuksia testata tuotteita riittävästi esimerkiksi moduulitestausta käyttäen aiheuttamatta teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoihin tai liikesalaisuuksiin kohdistuvia riskejä siksi, että helposti toisinnettavissa olevista tuotteista ilmaistaisiin liikaa; korostaa, että tekoälyteknologian olisi oltava avoimesti saatavilla opetus- ja tutkimustarkoituksiin esimerkiksi tehokkaampia oppimismenetelmiä varten;

13. toteaa, että luonteeltaan taiteellista sisältöä tuottavan luovan prosessin autonomisointi voi herättää kysymyksiä, jotka liittyvät tällaisen sisällön teollis- ja tekijänoikeuksien omistukseen; katsoo tältä osin, että tekoälyteknologialle ei olisi aiheellista pyrkiä antamaan oikeushenkilön asemaa, ja huomauttaa, että tällaisella mahdollisuudella olisi kielteinen vaikutus luovaa työtä tehneille ihmisille tarjottaviin kannustimiin;

14. huomauttaa, että ihmisen tekoälyn avulla tuottamat luomukset ja tekoälyn tuottamat luomukset eroavat toisistaan ja tekoälyn tuottamiin luomuksiin liittyy teollis- ja tekijänoikeuksien suojan kannalta uusia sääntelyhaasteita, joita ovat muun muassa omistajuutta, keksijyyttä ja asianmukaista korvausta koskevat kysymykset, sekä potentiaaliseen markkina-keskittymään liittyviä ongelmia; katsoo myös, että tekoälyteknologian kehittämiseen liittyvät teollis- ja tekijänoikeudet ja tekoälyn tuottamille luomuksille potentiaalisesti myönnettävät teollis- ja tekijänoikeudet olisi pidettävä erillään; korostaa, että jos tekoälyä käytetään vain välineenä, joka auttaa tekijää luomisprosessissa, nykyistä teollis- ja tekijänoikeuskehystä sovelletaan edelleen;

15. katsoo, että tekoälyteknologian tuottamien teknisten luomusten on kuuluttava teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan oikeudellisen kehityksen suojan piiriin, jotta kannustetaan investointien tekemiseen tällaiseen luovaan työhön ja parannetaan oikeusvarmuutta kansalaisten ja yritysten kannalta sekä keksijöiden kannalta, koska nämä kuuluvat tällä hetkellä tekoälyteknologian pääasiallisten käyttäjien joukkoon; katsoo, että tekoälytoimijoiden ja robottien itsenäisesti tuottamat teokset eivät ehkä voi saada tekijänoikeussuojaa, jotta voidaan noudattaa omaperäisyysperiaatetta, joka liittyy luonnolliseen henkilöön, ja siksi, että ”henkisen luomuksen” käsite käsittelee tekijän persoonaa; kehottaa komissiota tukemaan horisontaalista, näyttöön perustuvaa ja teknologianeutraalia lähestymistapaa tekoälyn tuottamiin teoksiin unionissa sovellettaviin yhteisiin ja yhdenmukaisiin tekijänoikeussäännöksiin, jos katsotaan, että tällaiset teokset voisivat saada tekijänoikeussuojan; suosittaa, että mahdollisten oikeuksien omistajuus olisi annettava vain luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, jotka ovat teoksen laillisia luoja, ja ainoastaan siinä tapauksessa, että tekijänoikeuksien haltija on myöntänyt luvan, jos käytetään tekijänoikeudella suojattua aineistoa, paitsi jos sovelletaan tekijänoikeutta koskevia poikkeuksia tai rajoituksia; korostaa, että on tärkeää helpottaa datan saatavuutta ja jakamista, avoimia standardeja ja avoimen lähdekoodin teknologiaa ja samalla kannustaa investointeihin ja edistää innovointia;

Tiistai 20. lokakuuta 2020

16. toteaa, että tekoälyn avulla on mahdollista käsitellä suurta määrää dataa, joka liittyy uusimpaan tekniikkaan tai teollis- ja tekijänoikeuksien olemassaoloon; toteaa samanaikaisesti, että päätösten laadun ja oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi tekoäly tai siihen liittyvä teknologia, jota käytetään teollis- ja tekijänoikeuksien myöntämiseen liittyvässä rekisteröintimenettelyssä ja vastuun määrittämisessä tapauksissa, joissa teollis- ja tekijänoikeuksia on loukattu, ei voi korvata ihmisten tapauskohtaisesti suorittamaa arviointia; toteaa, että tekoäly on vähitellen saavuttamassa kyvyn suorittaa ihmisten tyyppillisesti hoitavia tehtäviä, ja korostaa siksi, että on tarpeen ottaa käyttöön riittävät suojatoimet, muun muassa suunnitella järjestelmiä, joihin sisältyvät valvonta- ja arviointiprosessit ovat ihmisen osallistumista edellyttävän periaatteen mukaisia, joissa noudatetaan avoimuutta ja vastuuvellollisuutta ja joissa tekoälyn päätöksenteko todennetaan;

17. toteaa muiden kuin henkilötietojen käytöstä tekoälyteknologiassa, että tekijänoikeudella suojattujen teosten ja muiden kohteiden ja niihin liittyvän datan, myös jo olemassa olevan sisällön, laadukkaiden datajoukkojen ja metadatan, laillista käyttöä on arvioitava ottaen huomioon tekijänoikeussuojan rajoituksia ja poikkeuksia, kuten tekstin- ja tiedonlouhintaan sovellettavaa poikkeusta, koskevat olemassa olevat säännöt, joista säädetään tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla annettussa direktiivissä; kehottaa selventämään edelleen tekijänoikeuslainsäädännön mukaista tietosuojaa sekä mahdollista tavaramerkki- ja teollismallisuojaa teoksille, jotka on tuotettu itsenäisesti tekoälysovellusten avulla; katsoo, että olisi edistettävä muiden kuin henkilötietojen vapaaehtoista jakamista yritysten ja alojen välillä ja että sen olisi perustuttava oikeudenmukaisiin sopimuksiin, myös lisenssisopimuksiin; tuo esiin teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä ongelmia, jotka johtuvat valevideoiden luomisesta harhaanjohtavan, vääristellyn tai yksinkertaisesti heikkolaatuisen datan pohjalta, riippumatta siitä, sisältävätkö tällaiset valevideot dataa, johon voidaan soveltaa tekijänoikeutta; pitää huolestuttavana sitä mahdollisuutta, että kansalaisten laajamittaista manipulointia käytetään demokratian horjuttamiseen, ja kehottaa lisäämään tietoisuutta ja medialukutaitoa sekä asettamaan saataville kiireellisesti tarvittavaa tekoälyteknologiaa faktojen ja tietojen tarkistamiseksi; katsoo, että auditoitavissa olevat tietosuojasääntöjen mukaiset selosteet, jotka kattavat tekoälyä hyödyntävän teknologian koko elinkaaren aikana käytetyn datan ja jotka eivät sisällä henkilötietoja, voisivat helpottaa tekijänoikeudella suojattujen teosten käytön jäljittämistä ja siten parantaa oikeudenhaltijoiden suojaa ja edistää yksityisyyden suojaa; korostaa, että tekoälyteknologia voisi olla hyödyllinen teollis- ja tekijänoikeuksien valvonnassa mutta se edellyttäisi ihmisen suorittamaa arviointia ja takeita siitä, että kaikki tekoälyvetoiset päätöksentekojärjestelmät ovat täysin avoimia; korostaa, että millään tulevalle tekoälyä koskevalla järjestelmällä ei saa kiertää mahdollisia avoimen lähdekoodin teknologiaa koskevia vaatimuksia julkisissa tarjouskilpailuissa tai estää digitaalisten palvelujen yhteenliitettävyyttä; toteaa, että tekoälyjärjestelmät ovat ohjelmistopohjaisia ja perustuvat tilastomalleihin, joihin voi sisältyä virheitä; korostaa, että tekoälyn tuotos ei saa olla syrjivä ja että yksi tehokkaimmista tavoista vähentää tekoälyjärjestelmien vinoumia on varmistaa – siinä määrin kuin se on mahdollista unionin oikeuden nojalla – että niiden kouluttamiseen ja koneoppimiseen on käytettävissä mahdollisimman paljon muuta kuin henkilötietoja sisältävää dataa; kehottaa komissiota pohtimaan vapaasti yleisessä käytössä olevan datan käyttöä tällaisiin tarkoituksiin;

18. korostaa digitaalisten sisämarkkinoiden strategian kattavan täytäntöönpanon merkitystä, jotta parannetaan muiden kuin henkilötietojen saavutettavuutta ja yhteentoimivuutta unionissa; korostaa, että Euroopan datastrategiassa on varmistettava tasapaino yhtäältä tiedonkulun, tiedon laajemman saatavuuden sekä tiedon käytön ja jakamisen edistämisen ja toisaalta teollis- ja tekijänoikeuksien ja liikesalaisuuksien suojaamisen välillä siten, että noudatetaan tietosuojaa ja yksityisyyttä koskevia sääntöjä; korostaa tältä osin tarvetta arvioida, ovatko teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat unionin säännöt riittävä väline suojaamaan dataa, myös tekoälyn kehittämisen edellyttämää alakohtaista dataa, ja muistuttaa, että jäsenneiltyjä tietoja, kuten tietokantoja, ei yleensä voida pitää datana, jos ne on suojattu teollis- ja tekijänoikeuksilla; katsoo, että olisi annettava kattavaa tietoa teollis- ja tekijänoikeuksilla suojatun datan käytöstä, erityisesti alustojen ja yritysten välisten suhteiden yhteydessä; pitää myönteisenä komission aikomusta luoda yhtenäinen eurooppalainen data-avaruus;

19. ottaa huomioon, että komissio harkitsee, onko aiheellista antaa lainsäädäntöä, joka koskee muita kuin henkilötietoja hyödyntävien talouden toimijoiden välisiin suhteisiin vaikuttavia kysymyksiä, ja pitää tervetulleena tietokantadirektiivin mahdollista tarkistamista ja mahdollista selvennystä, joka koskee liikesalaisuuksien suojaamisesta annetun direktiivin soveltamista yleisluonteisena kehyksenä; odottaa mielenkiinnolla komission aloittaman Euroopan datastrategiaa koskevan julkisen kuulemisen tuloksia;

20. painottaa, että komission täytyy pyrkiä saamaan aikaan tasapainoinen ja innovointivetoinen henkisen omaisuuden suoja, joka hyödyttää eurooppalaisia tekoälykehittäjiä, vahvistamaan eurooppalaisyritysten kansainvälistä kilpailukykyä, jotta ne voivat muun muassa suojautua vilpilliseltä taktikoinnilta riita-asioissa, ja varmistamaan mahdollisimman laaja

Tiistai 20. lokakuuta 2020

oikeusvarmuus käyttäjille varsinkin kansainvälisten neuvottelujen yhteydessä, erityisesti tekoälystä ja datavallankumouksesta WIPOssa parhaillaan käytävissä keskusteluissa; panee tyytyväisenä merkille, että komissio esitti hiljattain unionin näkemykset WIPO:n julkisessa kuulemisessa luonnoksesta WIPO:n tekijänoikeuksia ja tekoälyä koskevaksi keskustelua-siakirjaksi; muistuttaa tässä yhteydessä unionin eettisestä velvollisuudesta tukea kehitystä kaikkialla maailmassa helpottamalla tekoälyä koskevaa rajatylittävää yhteistyötä muun muassa rajatylittävää tutkimusta ja tekstin- ja tiedonlouhintaa koskevilla rajoituksilla ja poikkeuksilla, joista säädetään tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla annetussa direktiivissä;

21. on täysin tietoinen siitä, että edistyminen tekoälyn alalla edellyttää toteutuakseen julkisia investointeja infrastruktuuriin, digitaalisten taitojen opettamista ja huomattavia parannuksia yhteenliitettävyyteen ja yhteentoimivuuteen; korostaa siksi suojattujen ja kestävien 5G-verkkojen tärkeyttä, jotta tekoälyteknologia voidaan ottaa kokonaisuudessaan käyttöön, mutta vielä sitäkin enemmän sen työn merkitystä, jota tarvitaan infrastruktuurin tason ja suojauksen parantamiseksi koko unionissa; panee merkille, että liikennealalla panostetaan voimakkaasti tekoälyyn liittyvään patentointiin; ilmaisee huolensa siitä, että tämä saattaa johtaa mittavaan käräjöintiin, joka on vahingollista koko alalle ja voi myös vaikuttaa liikenneturvallisuuteen, ellei tekoälyyn liittyvien teknologioiden kehittämisestä anneta viipymättä unionin tason lainsäädäntöä;

22. tukee komission aikomusta pyytää tuotantosektorin keskeisiä toimijoita (kulkuneuvojen valmistajia, tekoäly- ja yhteenliitettävyyssinnoviojia, matkailualan palveluntarjoajia ja muita autoteollisuuden arvoketjun toimijoita) sopimaan ehdoista, joiden mukaisesti ne olisivat valmiita jakamaan dataansa;

23. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamentteille.
